

ПОЛІТИКА ПРЕЗИДЕНТІВ США СТОСОВНО ЕТНІЧНИХ ГРУП (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ)

Лендъел М.

Політика владних структур США стосовно етнічних груп залежала від домінуючої у певний історичний відтинок часу концепції етносоціального розвитку. До середини ХХ століття формування позиції офіційних чинників стосовно шляхів розвитку етноспільнот як структурних одиниць американського суспільства залежало від асиміляціоністських концепцій. Перші американські президенти вважали пріоритетним завдання нейтралізації наслідків багатонаціональної імміграції. Дж. Вашингтон (1789-1797 рр.) був проти компактного поселення представників однієї етнічної групи Дж. Адамс (1797-1801 роки) наголошував на необхідності для переселенців "скинути європейську шкіру" [1], а Дж. Медісон (1809-1817 рр.) стверджував, що для досягнення стану громадянської свободи потрібно виховати у громадян єдині цінності, пріоритети, інтереси [2]. На початку ХІХ століття були сформульовані принципи теорії англокомформізму, яка передбачала інтеграцію в американське суспільство лише тих осіб, які прийняли суспільні цінності більшості. Розгортання першої світової війни, а, отже, актуалізація питання про державну лояльність громадян США, сприяло розгортанню політики прискореної американізації, насамперед, осіб східноєвропейського походження, включно українців, які згідно вислову дослідника імміграції Юлія Бачинського творили "суспільство в суспільстві." Президент Вудро Вільсон у 1915 р. проголосив, що суб'єктивна етнічна самоідентифікація є несумісною із статусом "стопроцентного американця" [3].

Етнополітика США знаходилася у безпосередній залежності від зовнішньополітичної стратегії. Протягом першої половини ХХ ст. на позицію американської влади, зокрема Адміністрації, стосовно української етнічної групи впливали принципи "14 пунктів" Вудро Вільсона, проголошених 8 січня 1918 р. [4]. Київський історик Є. Камінський вважає, що витoki дилемності політики США в українському питанні, "розходжень між деклараціями і політичною практикою" знаходяться у ідеях цього політичного діяча.

Потреба різнобічної інформації про події, що відбувалися на території бувшої Російської імперії для вироблення зваженої зовнішньополітичної лінії США, викликала інтерес вашингтонських кіл до організаційного представництва української громади як посередника, а, отже, до інтересів цієї групи в цілому. Завдяки сприянню конгрес-

мена Дж. Гаміла (штат Нью-Джерсі), законодавців штату Пенсільванія тобто представників територій із найкомпактнішим поселенням українців, 22 лютого - Палата представників, а 2 березня 1917 р. - Сенат прийняли спільну резолюцію № 201, на основі якої президент Вільсон проголосив 21 квітня 1917 р. "українським днем" тобто датою для збору пожертвувань для українців у Європі [6].

Іншою подією ХХ століття, яка змінила етнополітичну долю українського народу була Друга світова війна. Президент США, а саме Франклін Рузвельт, в силу об'єктивних обставин прагнув підтримувати дружні відносини із СРСР, що негативно позначалося на подальшому державно-правовому розвитку Центральної і Східної Європи. Однак, реалії військового часу змусили президента, окремі структури виконавчої влади оцінити етнічну різноманітність американського суспільства як одну із його найбільших цінностей [7]. Представник Держдепартаменту Л. Гендерсон у меморандумі від 24 липня 1941 р. застерігав від необачних етнополітичних заходів стосовно української громади, оскільки "українці можуть якоїсь днини попри нинішню нездатність до самовираження, стати реальною силою", а один із діячів відділу зарубіжних національностей відверто назвав американських українців законослухняними та лояльними до американської державності [8].

Загальні зміни у практиці американської етнополітики, завершення у 1944 р. урядового розслідування діяльності українських інституцій стосовно можливих зв'язків із установами фашистської Німеччини були стимулом для представників виконавчих влади більш зважено і оперативно реагувати на запити громади. Розбіжності, які на кінець Другої світової війни виникли між Українським конгресовим комітетом Америки (УККА) і Українсько-Американською горожанською лігою Нью-Джерсі у питанні про україно-польський кордон, а, як наслідок, спроби обох організацій вплинути на прийняття рішень на конференції ООН в Сан-Франциско [9], змусили державних діячів реагувати на всі, навіть протилежні за змістом, пропозиції українського проводу. 3 квітня 1945 р. президент Трумен надіслав керівнику Ліги В. Клодницькому телеграму з подякою за меморандум стосовно "лінії Керзона" [10]. Ця позиція пояснювалася прагненням американських президентів (Ф. Рузвельта, Г. Трумена) збалансувати

інтереси всіх зацікавлених сторін у вирішенні питання про польські кордони, тим більше, що у США проживало близько 6 млн. осіб громадян польського походження [11].

З другої половини 40-х рр. українське питання продовжувало розглядатися владними структурами США в контексті еволюції дипломатичних стосунків з Радянським Союзом. Хоча у жовтні 1945 р. президент Трумен заявив, що народи "готові до самоврядування" мають легітимне право самостійно вибрати власну форму правління [12], українці, на думку керівництва Ради національної безпеки (РНБ), створеної у 1947 р. як дорадчий орган при Президенті [13], не проявили потенціалу для самоврядування і протистояння російському впливу. Однак, можливість незалежності України не заперечувалася і була передбачена нейтральна позиція США у випадку подібного розгортання подій [14]. Національний рух на західноукраїнських землях, очолюваний Українською головною визвольною радою (УГВР), сприймався американською розвідкою як такий, що має малі шанси на успіх у боротьбі із радянськими збройними силами [15]. Представники Держдепартаменту, зокрема директор відділу у справах Європи Г. Метьюз, аналізуючи у червні 1947 р. наміри Великобританії встановити дипломатичні відносини з УРСР, вказували, насамперед, на негативні наслідки цієї ініціативи: ускладнення відносин із Радянським Союзом, зростання маневреності його зовнішньополітичної діяльності, створення ілюзії суверенітету України [16]. Місце домінуючої концепції будівництва стосунків із СРСР зайняла "доктрина стримування комунізму", яка визнавала необхідність мирного співіснування з Радянським Союзом, "протидії комунізму" у дипломатичних питаннях [17].

Безпосереднім наслідком реорганізації політичної структури української громади, вдосконалення механізму взаємодії із органами державної влади, усвідомлення американським урядом важливості чинника збройної боротьби на західноукраїнських землях був перший прецедент письмового привітання Президентом США, а саме Труменом, учасників Конгресу американців українського походження, що розпочав роботу 2 листопада 1949 р. [18]. Оцінки цього кроку голови виконавчої влади були відмінними: якщо діячі УККА сприйняли його як свідчення початку "нової ери" для України [19], то діячі Держдепартаменту пояснювали представникам британського посольства, що подібна практика є традиційною для американської етнополітики [20]. Справжні мотиви дій були відмінними. Офіційний Вашингтон, прагнучи зберегти імідж країни, що захищає принцип національного самовизначення народів, забезпечити сприятливе ставлення американських українців на випадок дезінтеграційних процесів на території СРСР, прагнув проводити політику визнання інтересів української ет-

нічної групи, не ризикуючи ускладненням відносин з радянським керівництвом.

Основним змістом пропагандистської діяльності представників української діаспори в США була критика "політики зав'язування зашморгу на шиї" народів Східної Європи, що, на їх думку, проводилась адміністрацією Трумена [21]. Вона була тимчасово нейтралізована у зв'язку з формуванням доктрини "мирного визволення" держсекретаря Дж. Далеса протягом 1953-1954 рр. У найбільш лаконічній формі її основний принцип був сформульований конгресменом Дж. Фордом (24 січня 1955 р.) як "прагнення допомогти в легітимній формі тим, хто хоче принести свободу поневоленим націям чи пригнобленим народам" [22]. Але надії американських співвітчизників на радикальну зміну позиції США в українському питанні не справдилися. По-перше, навіть теоретично дія доктрини не поширювалася на народи Радянського Союзу, по-друге, стратегія "мирного визволення" не була сформульована як перелік заходів для виконання американською зовнішньополітичною службою, а у випадку практичного застосування вона б невідворотно вела б до третьої світової війни.

Для вищих посадових осіб держави комплекс проблем СРСР був, насамперед, "внутрішньоросійською" проблематикою, яка цікавила Вашингтон настільки, наскільки зачіпала інтереси його державної безпеки. У питанні неросійських народів американську позицію визначала концепція "непередрішенства" і "невтручання у внутрішні справи Росії", яка ставила у залежність потенціал і результат політичного опору східноєвропейських народів радянському домінуванню і позицію уряду США. Таке ж співвідношення складалося у відносинах з українською громадою. Агентства виконавчої влади, насамперед, Держдепартамент, підпорядковували інституціалізовані вимоги української етнічної групи існуючій стратегії будівництва стосунків з СРСР, що за адміністрації Д. Ейзенгауера (1952-1960 р.) будувалася навколо потреби утримання "status-quo" у міжнародних відносинах.

Однак, Ейзенгауер під впливом громадської думки був вимушений 17 липня 1959 р. затвердити резолюцію обох палат Конгресу про святкування щороку у липні Тижня поневолених комунізмом народів [23]. Зміст документу полягав у визнанні факту, що сприяння справі визволення і незалежності поневолених народів є "життєво важливим для національної безпеки США", а також наголосі на історичних традиціях підтримки американським народом принципу національного самовизначення [24]. Резолюція не зобов'язувала Президента - основного актора американської зовнішньої політики - до проведення конкретних політичних і дипломатичних акцій. Візит віцепрезидента Ніксона у Москву (липень 1959 р.), де у відповідь на обвинувачення Микити Хрущова стосовно втручання США у внутрішні справи

СРСР, він заявив, що Ейзенгауер не ставиться схвально до ініціативи Конгресу [25], свідчив, що значення резолюції було скоріше символічно-програмовим, аніж доказом реальної підтримки Конгресом та Адміністрацією вимог української групи інтересу.

Еволюція позиції президента Кенеді (1961-1963 рр.) стосовно американських українців відображала утилітарне ставлення владних чинників до інтересів етнічних лобі. Протягом 1953-1955 рр. Кенеді, як сенатор від штату Масахусетс, систематично інформував законодавців про вимоги української громади, під час виборчої кампанії 1960 р. зустрічався із виконавчим директором УККА С. Яремою, критикував використання Ейзенгауером терміну "радянський народ". У листопаді 1960 р. претендент на посаду президента зазначив, що "США не повинні ніде - ні під час офіційних зустрічей, на під час підписання договору - визнавати справедливості існуючого становища у Східній Європі, підтримав ідею щорічного святкування Тижня поневолених народів [26]. Вже на посаді президента у травні 1961 р. цей політичний діяч привітав УККА з 20-ю річницею з дня утворення [27], через рік схвально відгукнувся про спроби американських українців вплинути на державно-правовий стаус метрополії [28], але у практичних діях, враховуючи об'єктивну потребу не ускладнювати стан відносин з Радянським Союзом, дотримувалася традиційної для американських президентів політики "неперед-рішенства" розгортання подій на його території. Викривальний зміст прокламації про святкування Тижня поневолених народів був нейтралізований у порівнянні із резолюцією і законом 1959 р. [29] Конгресмен Флуд відверто заявив, що Кенеді прагне задобрити Хрущова. А, згідно влучних висловлювань американських дослідників, саме президент США "робить" зовнішню політику [30].

Підтримкою користувалися проекти, які не зачіпали балансу сил, що склався між США та СРСР, але, одночасно, надавали американській дипломатії певних козирів (відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні 27 червня 1964 р., звільнення кардинала Йосипа Сліпого з радянського ув'язнення у 1963 р., щорічне святкування Дня української незалежності у середовищі Конгресу США). Під час церемонії відкриття монументу Ейзенгауер, вже знаходячись в статусі експрезидента, перед 100 тис. присутніх зазначив, що недооцінював пропагандистське значення проекту, його здатність солідаризувати із владою одну з американських етнічних груп. Ще раніше, у березні 1961 р. телеграму Науковому товариству ім. Шевченка у Нью-Йорку з підтримкою плану спорудження пам'ятника надіслав президент Кенеді.

Такий рішучий крок як проголошення Конгресом Тижня поневолених народів був оцінений чинниками виконавчої влади як занадто різкий, а, отже, його стратегічне значення з кожним роком все більш завуальовувалося. Ця обставина

вказувала, що більшість "етнічних" законопроектів приймалося в Конгресі виключно з пропагандистською метою, із задумом відповісти позитивно на інтенсифікацію лобіюючих зусиль груп інтересу.

Домінування тенденцій етнічного плюралізму як офіційно визнаної доктрини було характерною рисою державно-політичного життя США на початку 70-х рр. Прикладом є особа Г. Кісінджера-іммігранта першого покоління, який зумів зайняти посаду держсекретаря в адміністрації Р. Ніксона (1968-1973 рр.) і Дж. Форда (1973-1976 рр.). Першим в історії радником президента з етнічних питань був призначений у 1976 р. представник української етнічної групи М. Куропась [31]. Того ж року президент Форд під час церемонії нагородження його Чикагською філією УККА як "людини року" вперше запровадив в американську політичну практику термін "бінаціональний." У США на початку 70-х рр. владні структури почали визнавати заслуги етнічних діячів у розвитку загальноамериканського політичного процесу, наприклад, роль, яку відіграв Тарас Шмагала, директор підрозділу національностей передвиборного комітету Ніксона, у його перемозі 1972 р. Американська преса назвала його ключовою особою, що завоювала для Республіканської партії етнічний електорат. А. Кіра у 1980р. був призначений членом Дорадчої ради з питань вивчення етнічної спадщини, а Л. Добрянський - політичним радником претендента на посаду президента Р. Рейгана [32].

Президентська кампанія 1976 р., напевно, як жодна з попередніх, продемонструвала пропагандистську сутність висловлювань державних діячів США щодо підтримки ідеї української незалежності. Однією з основних причин поразки Форда під час виборів 1976 р. був відхід від політики дотримання балансу "між публічними заявами і конфіденційною реальною дійсністю" стосовно вимог східноєвропейського лобі [33]. Його твердження під час теледебатів із претендентом від демократичної партії Дж. Картером про те, що "в Східній Європі немає радянського домінування", викликало справжню хвилю обурення в середовищі української спільноти, чим не забарився скористатися опонент. У привітальній телеграмі до учасників Шістнадцятого конгресу УККА він обвинуватив Форда у нерозумінні інтересів української етнічної групи, пообіцяв сприяти звільненню В. Мороза [34]. Окрім того, на позицію Форда значний вплив мали принципи доктрини Соненфельдта, відповідно до яких метою зовнішньої політики США проголошувалося налагодження "органічних відносин" між СРСР та країнами-сателітами [35]. Форд, усвідомивши реальну небезпеку втратити голоси виборців східноєвропейського походження, направив на конгрес УККА віце-президента Нельсона Рокфелера, який офіційно вибачився за необачне висловлювання голови держави [36].

Насправді, ця теза не була словесною помилкою президента, а свідченням і типовим прикладом еволюції поглядів, акцій, іміджу впливових американських державних діячів. Дж. Форд, який на посаді сенатора вважався одним з найбільших симпатиків української громади, прихильником ідеї створення спеціального комітету у справах поневолених народів, автором висловлювань про необхідність перегляду політики США стосовно СРСР саме в розрізі українського питання [37], ставши президентом зайняв позицію зваженого будівництва відносин з СРСР, не реагуючи на радикалізм вимог американських українців.

Президент Дж. Картер (1976-1980 рр.) приділяв увагу українській проблематиці у зв'язку з кампаніями захисту прав людини в Україні. Зважаючи на цю проблему, у 1978 р. у Києві було відкрито консульство США, яке, однак, припинило діяльність у грудні 1979 р. у зв'язку з введенням радянських військ в Афганістан.

Однак у стратегії Картера наголос робився на громадянських правах, а не на праві народів на самовизначення, тож не дивно, що протягом 70-х рр. було нівельоване значення закону про Тижень поневолених народів. У 1977 р. Президент мав наміри не проголошувати прокламацію про Тижень поневолених народів, керуючись бажанням сприяти тенденціям розрядки [38]. У 1980 р. боротьба за прихильність виборців східноєвропейського походження увійшла в нову фазу - 29 липня 300 представників різних громад, в тому числі і 25 українців були запрошені на конференцію, присвячену стану виконання Гельсінкських угод 1975 р., організовану Держдепартаментом і координовану безпосередньо президентом Картером [39].

Незважаючи на офіційне визнання державно-правового становища України, розгляд проблематики прав людини в Східній Європі, а саме тем вільної еміграції та національного самовизначення, безпосередньо стимулював аналіз українського питання в цілому. Ця тенденція яскраво проявилася під час двох адміністрацій Р. Рейгана (1980-1988 рр.), який у 1981 р. зайняв досить відмінну позицію від своїх попередників. Вже зміст і тон прокламації про святкування Тижня поневолених народів (30 червня 1981 р.) був більш рішучим аніж аналогічні попередні документи [40], а у 1987 р. вказувалося на Україну як територію, народ котрої першим почав чинити опір радянському режимові [41]. Окрім того, розпочинаючи з 1982 р., церемонія святкування Тижня поневолених народів стала дійсно громадською подією. 19 липня цього року вперше прокламація про святкування Тижня поневолених народів була підписана в Білому домі за участі 200 лідерів етнічних громад, серед них 30 українців. Під час церемонії 1986 р. Рейган особисто відзначив внесок у розбудову теорії "стратегічної ролі неросійських народів" екс-президента УККА, посла США на Багамських островах (1983-1986 рр.) Лева Добрян-

ського [42], який був призначений на цю посаду на подання президента.

Однак, представники виконавчої влади традиційно залишалися прихильними до ідеї "єдинопросторності" Радянського Союзу. Дж. Буш (1988-1992 р.) у виступі перед студентами Техаського університету (12 травня 1989 р.) наголошує на необхідності застосування принципу вільного самовизначення стосовно народів Центральної Європи, унікав згадки про зміну державного статусу неросійських народів Радянського Союзу [43]. Буш ніколи публічно не засуджував прагнення України до сесеніонізму, однак наголошував, що не сприймає цю ідею з ентузіазмом. У прокламації стосовно Тижня поневолених народів від 1989 р. статус України характеризувався як такий, що покращився протягом років перебування [44], а нейтральний зміст документа 1990 р. вказував, що цей законодавчий акт США втратив своє практичне значення [45]. У 1991 році у прокламації наголос робився на проблемі прав людини [46]. Така позиція вищої посадової особи США пояснювалася домінуючими пріоритетами в американській радянології, представники якої (М. Мандельбаум, Дж. Гау) не вважали дезінтеграцію СРСР найкращим і найбільш ймовірним варіантом розв'язання його проблем [47].

Промову Дж. Буша у Верховній Раді України від 1 серпня 1991 р., у якій він закликав українців підтримати спроби М. Горбачева зберегти Радянський Союз, наступного ж дня у Конгресі вкрай негативно оцінив член Палати представників Д. Де Кончіні [48]. Двадцятого листопада Сенат ухвалив резолюцію, яка закликала президента визнати суверенітет України, якщо в ході референдуму 1 грудня буде підтверджено Акт про проголошення незалежності, ухвалений українським парламентом 24 серпня. Ця обставина, поряд із результатами вересневої зустрічі Дж. Буша із президентом України Л. Кравчуком, привели до досить радикальної зміни позиції американського керівництва. На зустрічі з лідерами української громади 27 листопада 1991 р. президент Буш продемонстрував готовність визнати українську незалежність [49].

Має підстави твердження посла України в США Ю. Щербака про те, що американська влада протягом періоду від 24 серпня до 1 грудня 1991 р. пережила процес переоцінки цінностей і зміни своїх зовнішньополітичних орієнтирів [50]. Ознайомившись із результатами референдуму 1 грудня, президент Буш заявив, що Україна буде визнана Сполученими Штатами Америки "протягом відносно короткого проміжку часу", що й було здійснено 25 грудня [51]. Офіційно дипломатичні відносини між Україною та США були встановлені 23 січня 1992 р. З метою забезпечення виборчої підтримки американців українського походження, у березні 1992 р. послом США був призначений представник української

громади Р. Попадюк, в минулому прес-секретар президентів Рейгана та Буша.

Цей крок символізував визнання офіційним Вашингтоном зусиль української етнічної групи стосовно зміни орієнтації його зовнішньополітичних пріоритетів, майбутнього виконання американськими українцями функцій посередника у налагодженні відносин США із нововиниклою державою. Традиційно основним мотивом законодавчих та адміністративних кроків) здійснених владними чинниками США стосовно української етнічної групи було часткове задоволення її запитів, які оприлюднювалися як апеляції від імені

груп американських виборців, та узгодження їх стратегією відносин з Радянським Союзом, псевдоізоляціоністською зовнішньополітичною концепцією. Тож, навіть, призначення Попадюка мало більше символічне навантаження, ніж будь-яким свідченням конструктивного підходу державних чинників США до вимог української американської громади, української питання в цілому. Однак, ця проблема вже належить до тематики нового етапу розвитку самоорганізації американських українців, їх відносин з державною владою країни поселення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Євтух В.Б. Буржуазні теорії асиміляції в історичному розвитку США // Історичні дослідження Історія зарубіжних країн. - К.: Наукова думка, 1977. - Вип. 3. - С. 45.
2. Madison J. Federalist No. 10: The Same Subject Continued: The Union as a Safeguard Against Domestic Faction and Insurrection // http://lcweb2.loc.gov/const/fed/fed_10.html. - P. 2.
3. Шлепаков А.Н. Иммиграция и американский рабочий класс. - М.: Мысль, 1966. - С. 169-170.
4. Американська демократія і українська незалежність / упор. Борковського Р. - Львів: Слово, 1992. - С. 83. Manning C. The Bases of American Foreign Policy // The Ukrainian Quarterly. - 1960. - Vol. 16 [autumn]. - № 3. - P. 235.
5. Камінський Є. Є. Політика США в українському питанні: Автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня доктора історичних наук. - Київ, 1993. - С. 18.
6. Congressional Record. - Vol. 54. - Part 6. - P. 522-523. Procko B. Pennsylvania: Focal Point of Ukrainian Immigration // The Ethnic Experience in Pennsylvania /Ed. by Bodnar J. - Lewisburg: Bucknell Univ. Press, 1973. - P. 232. The Ukrainians in America 1608-1975 A Chronology and Fact Book /Ed. by Wertsman W. - NY: Oceana Publ. Inc., 1976. - P. 35.
7. Fuchs L. The American Kaleidoscope Race, Ethnicity, and Civic Culture. - Hanover - London: Univ. Press of New England, 1990. - P. 359.
8. Luciuk L., Kordan B. Anglo-American Perspectives on the Ukrainian Question. - P. 114.
9. Клодницький В. Суверенна Українська держава і українська закордонська імміграція. - Нью-Йорк: Issued by the Ukrainian-American Citizen's League of New Jersey, 1945 [вересень]. - С. 28.
10. Там же. - С. 23-25.
11. Симоненко Р. Сестри Великої Перемоги // Політика і час. - 1995. - №5. - С. 15.
12. Американська демократія і українська незалежність. - С. 89. 13. Современные Соединенные Штаты Америки: Энциклопедический справочник. - М.:
13. Издательство политической литературы, 1988. - С. 73.
14. Luciuk L., Kordan B. Op. cit. - P. 210, 212.
15. Ibid. - P. 208.
16. Ibid. - P. 195-196.
17. Попова Е. Й. СССР- США: история взаимоотношений и перспективы сотрудничества. - М.: Знание, 1976. - С. 17-18.
18. The Story of the Ukrainian Congress Committee of America. - NY, 1951. - P. 4.
19. Ibid. - P. 29.
20. Luciuk L., Kordan B. Op. cit. - P. 231.
21. Stetsko Y. Ukraine and the Subjugated Nations, Their Struggle for National Liberation /Ed. by Kowalsky J. - NY: Philosophical Library, 1989. - P. 431.
22. Congressional Record. - Vol. 101. - part 1. - P. 646.
23. Dobriansky L. The Captive Week Resolution // The Ukrainian Quarterly. - 1959. - Vol. 15. - № 3 [September]. - P. 212-213.
24. Ibid. - P. 207.
25. O'Connor E. Public Law 86-90 - Fact and Fiction // The Ukrainian Quarterly. - 1960. - № I [summer]. - P. 113-114.
26. Dobriansky L. Why a Special Congressional Committee on the Captive Nations? // The Ukrainian Quarterly. - 1961. - Vol. 17. - №4 [winter]. - P. 313.
27. The New Frontier of Understanding the USSR // The Ukrainian Quarterly. - 1960. - Vol. 17. - №4 [winter]. - P. 293-294.
28. The Ukrainian Bulletin. - 1962. - November-December. - P. 4.
29. Dobriansky L. The Traditional Captive Nations Week Red Nightmare, Freedoms Hope // The Ukrainian Quarterly. - 1966. - Vol. XXII. - № 2 [summer]. - P. 115-117.
30. Dulles E. American Foreign Policy in the Making. - NY - Evanston - London: Harper&Row Publ., 1968. - P. 6.
31. Kuropas M. Ukrainian-American Citadel The First One Hundred Years of the Ukrainian National Association. - Colorado: East European Monographs Boulder, 1996. - P. 495.
32. Ukrainian Life in the United States // The Ukrainian Quarterly. - 1980. - Vol. XXXVI. - № 2. - P. 209.
33. Волкова Е.Д. Вашингтон и Восточная Европа Внешнеполитическая стратегия США в отношении европейских социалистических государств в 70-х годах. - М.: Наука, 1984. - 89.

34. UCCA Congress Protests Ford's Statement on Eastern Europe // The Ukrainian Quarterly. -- Vol. XXXII. -№ 4.-P. 435.
35. Волкова Е.Д. Вказана праця. - С. 179.
36. Ukrainian Life in the United States // The Ukrainian Quarterly. - 1976. - Vol. XXXII. - № - P. 433.
37. Quo Vadis, America ? // The Ukrainian Quarterly. - 1976. - Vol. XXXII. -№ 4.-P. 343.
38. Fink S. From "Chicken Kiev" to Ukrainian Recognition: Domestic Politics in U.S. Foreign Policy Toward Ukraine // Nationalities Papers. - 1997. - Vol. XX. - № XX. - P. 19.
39. Ukrainian Life in the United States // The Ukrainian Quarterly. - 1980. - Vol. XXXVI. - № 3. - P. 324.
40. Captive Nations Week, 1981 // The Ukrainian Quarterly. - 1981. - Vol. XXXVII. - № 3. -P. 315-316.
41. Captive Nations Week, 1987 By the President of the United States of America A Proclamation // The Ukrainian Quarterly. - 1987. - Vol. XLIII. - № 3-4. - P. 250-251.
42. Congressional Record. - Vol. 132. - Part 12.-P. 17321.
43. Congressional Record. - Vol. 135. - Part 7. - P. 9082.
44. Congressional Record. - Vol. 135. - Part II. - P. 15325-15326.
45. Captive Nations Week, 1990 By the President of the United States of America A Proclamation // The Ukrainian Quarterly. - 1990. - Vol. XLVI. -№ 3.-P. 328-329.
46. Captive Nations Week 1991: the President Proclamation // The Ukrainian Quarterly. - 1991. - Vol. 57. - №3. -P. 319.
47. Гарань О. Розпад СРСР і українське питання в політиці США. - С. 73, 75.
48. Там же.
49. Свобода. - 1991. - рік ХСVIII - 28-го грудня. - Ч. 247. - С. 1.
50. Щербак Ю. Позначені безпрецедентним динамізмом До 5-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та США // Політика і час. - 1996. -№1.-С. 4.
51. Свобода. - 1991. - рік ХСVIII - 27-го грудня. - Ч. 246. - С. 1.

SUMMARY

The policy of the USA presidents as to ethnic groups (according to the example of Ukrainian community)

Lendyel M.

The analysis of theoretical conceptions and practical measures undertaken by the USA presidents demonstrates that the ethnic-political position as to the groups of immigrant origin was in direct dependence upon the existing strategy of the relations with the mother country of migrators. The attitude to American Ukrainians during XX cent. was defined mainly by the principles, declared by the president Vudro Wilson in famous "14 clauses", federalist conceptions of the development of the territory of the former Russian Empire. After the Second World War high officials of the USA considered the Ukrainian problems, particularly, the demands of the Ukrainian community through the prism of internal processes in the Soviet Union.